

etiam episcopo, quoniam nec in apostolicis literis conceditur nec per aliquam consuetudinem, confirmationem, quae omnino deest, adprobatur, putarem esse revocandam, ne eam confirmando, dum constitutionem ipsam pro viribus protuemur, vel eam infirmare aliquo modo videamur et id quidem merito, ut infra sum ostensurus.

Quoniam autem sacra Congregatio licite pro ampliacione indulti requisita, quatenus in literis apostolicis comprehensum non censeret, simpliciter respondit: *Licere Capitulo Imolensi uti in omnibus ad formam literarum in forma brevis expeditarum*, quin verbum addiderit relate ad presbyterum assistentem nonnemo forte erit, qui in questionem verti posse existimet: num et quae sit vera intelligentia generalis rescripti, et dubitandum fore arbitretur, num sacra Congregatio negaverit ampliacionem et extensionem indulti ad presbyterum assistentem, an potius voluerit rem in apostolicis literis non expressam et forte obscuram in suspenso relinquere. Quid igitur in hac ambiguitate sentiendum? Ego quidem, si quid promere licet, in sensu sum, quod verba rescripti; *licere capitulo uti pontificalibus in omnibus ad formam literarum apostolicarum*, stricte accipienda sint quodque sacra Congregatio voto adhaeserit caeremoniarum magistri, qui insinuaverat admittendam non fore petitionem pro presbytero assistente, ideoque nullum addere voluerit, per declarationem aut interpretationem aut concessionem privilegiis enumeratis in literis apostolicis Pontificis Pii VII., eoque magis quia finis et objectum petitionis erat non ampliatio indulti sed simpliciter declaratio dubii, num privilegia Cathedrali Imolensi concessa sustinenda forent utpote contemplata in clausula praeservativa apostolicae constitutionis:

Decet romanos pontifices addita generali decreto super moderatione indultorum.

Neque argumenta supra relata, quae in oppositum afferri possent, tanti sunt ponderis, ut in sensum contrarium meum animum inflectere valeant. Et enim presbyter assistens uni debetur Episcopo nec confundi debet cum ministro de candela, duae quippe sunt diversae personae, duo diversa officia, quamobrem si in apostolico indulto expresse nominatur minister de candela, sed non aequae presbyter assistens, nemo erit, qui non intelligat, unum fuisse concessum, non item alterum, eoque magis quia multo honorificentior est presbyteri assistentis praesentia quam ministri de candela, eidemque munia multa sunt propria, quae simplici ministro de candela non conveniunt. Id verum adeo est, ut dubitatum quandoque fuerit, num celebranti Suffraganeo coram suo Metropolitano competeret presbyter assistens. Ita in *Aquileien.* proposito dubio: An Suffraganeus celebrans in *Ecclesia Aquileiae* (ubi interveniunt Patriarcha et Canonici Aquileiae) *debeat ultra Diaconum et Subdiaconum Canonicos habere alium Canonicum pro assistente?* Sacra Congregatio sub die 7. Augusti 1627. respondit: *Debere.* Locum non habuisset quaesitum, nisi de licito aut illicito dubitatum fuisset. Abbatibus quidem statis diebus pontificaliter celebrantibus in Throno convenit presbyter assistens, quia in decreto generali fel. record. Alexandri VII. huiusmodi privilegium concessum legitur: aliis vero presbyteris quacumque dignitate fulgentibus pontificalium usu didatis haud debetur nisi expresse declaratum sit. Haud prodest decretum sac. Congregat. in causa supra relata Collegiatae *Nullius Altamurae*; forte enim illi favebat aut speciale

hujusmodi privilegium jam indutus accedat.

Imolen.

(Bugia et Crux pectoralis.)

Capitulorum et Collegiatarum postulationibus non semel annuentes Romani Pontifices vel ab vetustissimis temporibus nonnulla honoris atque distinctionis Insignia peculiari de causa concedere consueverunt. Percrescentes vero hac super re abusus, qui forte temporis diuturnitate irrepserunt, penitus convellere curarunt idque factum conspicitur veteribus aequae ac recentioribus aetatibus.

Hinc generale editum est decretum anno 1822, quo statuitur quid per concessa privilegia intelligatur, quid a Canonicis adhiberi possit, quid ipsis sive privatim sive solemniter permisum sit, quidque tamquam vetitum sit habendum.

Quae in memorato decreto expressa reperiuntur peculiari constitutione, quae incipit: *Decet Romanos Pontifices*, subsequenti anno 1825 sunt confirmata. Huic igitur obtemperantes constitutioni Cathedralis Ecclesiae Imolensis Canonici sacram Rituum Congregationem adierunt duobus abhinc annis, scilicet die 16. Decembris anni 1826 preces porrigentes una cum Brevi concessionis, quo quid ipsis in usu privilegiorum liceret, opportune decerneretur.

Nunc autem iterum supplicem Libellum dedere sacrae Rituum Congregationi Dignitates et Canonici laudatae Imolensis Cathedralis, quo ut Pontificalium privilegiis, quibus ad formam Literarum apostolicarum gaudent, quaedam alia dignetur clementer addere, humillime expostularunt. Primum scilicet, ut ipsis et ipsorum cuique quotidianus argenteae palmatoriae usus concedatur tum extra Pontificalia

privilegium aut antiquissima consuetudo, cuius latebat origo. Quodsi alicubi in solemnioribus festivitatibus praeter Diaconum et Subdiaconum Presbyterum pluviali indutus assistit, id fit per abusum, nullo praetextu co-honestandum, imo prorsus reprobandum et abolendum. Quis vero non videt in lubrico versari et fallax esse argumentum alterum desumptum ex potioribus honorificentis, quibus Pontifici placuit decorare Capitulum. Duo quippe notanda sunt. Primum: Principi liberum esse, qua vult in parte relaxare rigorem; secundum: Privilegia minime posse pro lubitu extendi ad non expressa.

Tandem nullatenus prodest argumentum alterum, quod negativum est, quippe quia in parte postrema apostolici Brevis necessario ea erant enumeranda, quae forte per abusum pedetentim facile poterant vel falsa interpretatione et arbitraria extensione introducti: at non aequae opus erat speciatim inter excepta recensere praesentiam presbyteri assistentis; nam si expresse in indulto nominantur Minister de candela, non item Presbyter assistens, ut eo in loco fieri debuisset, si concedens et hunc etiam indulgere voluisset, facile quisque intelligit eundem minime in privilegio fuisse contentum.

Quae cum ita sint, in ea me sententia confirmo, quod per sacrae Congregationis rescriptum minime censi potest ampliatum privilegium ad non expressa in Literis apostolicis ac propterea Dignitatibus et Canonibus Imolensibus Pontificalia celebrantibus non licere habere praeter Diaconum et Subdiaconum etiam assistentem Presbyterum ideoque sine eisdem praesentia posse imo debere pontificalem Missam celebrare, nisi benigna Pontificis largitione novum

in propria Ecclesia tum quacumque in Imolensis Civitatis Ecclesia, in qua sive privatim sive solemniter sacras functiones Sacrumque eos peragere contigerit; secundo ut ipsorum omnibus et singulis pectoralem crucem quotidie gestandi detur facultas. Et sacra eadem Congregatio, exquisita prius sententia alterius ex apostolicarum caeremoniarum Magistris scripto pandita typisque vulgata referente Emmo et Rmo Domino Card. Carolo Odeschalchi loco Emmi Rmi Dom. Card. Antonii Pallotta Ponentis absentis respondendum censuit:

„Quoad crucem negative: quoad palmatoriam affirmative, juxta votum Magistri caeremoniarum, dummodo non sit praesens Episcopus, Metropolitanus, Nuncius, Legatus, S. R. E. Cardinalis.“ Die 21. Septbr. 1828. num. 4640.

Facta autem per me infrascriptum Secretarium de praemissis SSmo Dom. Nostro Leoni XII. Pontifici Maximo relatione Sanctitas Sua sacrae Congregationis sensum laudavit confirmavitque in omnibus. Contrariis non obstantibus quibuscumque. Die prima Octobris 1828.

NOTA GARDELL AD HOC DECRETUM.

Cathedralis Ecclesiae Imolensis Canonici et Dignitates honorificis aucti Insignibus et Pontificaliam usu ex benigna concessione sa. me. Pii VII. quem habuerunt Antistitem, fruentes, adhuc tamen duas alias praerogativas a sacra hac Congregatione postularunt. Primum scilicet *extensionem Indultum ipsis et ipsorum singulis utendi argentea palmatoria tum extra Pontificalia in propria Ecclesia tum quacumque in Imolensis Civitatis Ecclesia, in qua sive privatim sive solemniter sacras functiones Sacrumque*

eos peragere contigerit; secundo vero facultatem eorum omnibus et singulis gestandi quotidie pectoralem crucem. Patres autem Emmi sacris ritibus tuendis praepositi, etsi quoad palmatoria extensionem annui posse precibus non repugnassent, apposita limitatione: *Dummodo non sit praesens Episcopus, Metropolitanus, Nuncius, Legatus, Cardinalis; renuit tamen alterum concedere, usum nempe crucis pectoralis.*

Quaerere aliquis possit: curnam Dignitatibus et Canonicis insignis Ecclesiae tot cumulatae beneficiis hujusmodi usum, qui aliis Capitulis quandoque indultus fuit, denegaverit? Dicam primum: insolens esse sciscitari rationes, propter quas sacra Congregatio in materiis pure gratiosis annuit vel renuit petitionibus assentiri. Ad dam secundo: expedire quandoque modum imponere privilegiis hisque non alia addere privilegia, ne, qui in inferiori sunt Ordine, nimis quoad extrinsecas honorificentias Superiori appropinquentur, veluti est Episcopus relate ad Dignitates et Canonicos, qui ejus Capitulum componunt. Equidem non ignoro pectoralis crucis usum non ita convenire Episcopis, ut nequeat ex indulgentia concedi aliis ecclesiasticis viris in dignitate aliqua constitutis, imo etiam alicui Metropolitanae, Cathedrali et ex insignioribus Collegiatae Ecclesiae Dignitatibus et Canonicis. Cautè tamen et non nisi pensatis omnibus et singulis circumstantiis faciendum id expedit, ne adauctis nimis honorificis decorationibus Dignitates et Canonici vix ab Episcopo in populi aspectu distinguantur hujusque honor imminutus quodammodo videatur. Itaque quum Imolensis Ecclesia multiplicibus ditata sit privilegiis ac praesertim usu Pontificalium, mirum non est, si S. C. al-

terum honorificum signum, illud scilicet gestandi quotidie crucem pectoralem concedere recusavit, ut in hac saltem extrinseca decoratione solus illius Ecclesiae Episcopus hoc sibi insigne privative competere agnosceretur.

Et quoniam obiter incidit sermo de cruce pectorali, quae, ut initio dixi, non ita est propria Episcopi, ut aliis in dignitate constitutis nequeat ejus usus (cum limitationibus et conditionibus) aliquando concedi, eruditionis ergo addere hic mihi visum est, quae hac de re apte disserit doctissimus Catalanus in prolegomenis ad Pontificale romanum cap. 13.

„Nemini adhuc satis exploratum est, an primis saeculis in usu fuerit Episcopis crucem cum Sanctorum reliquiis, quam nos pectoralem dicimus, collo appensam deferre. Emmus Cardinalis Bona et Andreas Saussaius ex alto de ea re veterum silentio eum ritum non admodum antiquum putant. Cui tamen sententiae adhaerere nequeo. Cum enim, ut scite docet Thomassinus part. 1. disciplinae lib. 2. cap. 58. num. 4. antiquitus libero quidem et peculiari instinctu Christiani fere omnes seu Orientis seu Occidentis crucem vel ipso crucis ligno vel sacris reliquiis munitam collo appensam gestarent, haud dubium, quin et illam non modo Episcopi sed et Clerici etiam deferrent. Certe quod prisci Fideles muniti cruce incederent ostendit fuse eruditus Gretserus in opere suo, quod de Cruce inscripsit. Quod autem Episcopos spectat, egregium est, quod refert s. Gregorius Turonensis Episcopus lib. 1. de gloria Martyrum cap. 11. Ait enim se crucem auream ad collum gestasse, in qua erant reliquiae beatae Virginis, sanctorum Apostolorum et beati Martini, cujus ope incendium restinxit, quod aqua lolli non poterat: *Tunc inquit, extractam a pectore crucem elevo con-*

tra ignem, mox in adpectu sanctorum reliquiarum ita cunctus ignis obstupuit ac si non fuisset accensus.

Alia ejusdem rei exempla post laudatum Thomassinum refert vir clarissimus Dominicus Georgeus lib. 1 de Liturgia romani Pontificis cap. XIX.

Fateri hic illud necesse est, quod, etsi multa de eo Episcoporum ritu exempla afferri possint, cum tamen nec prisci Sacramentorum libri nec antiqui praesertim scriptores liturgici, qui ornatus sacros Pontificum aliorumque Ministrorum tam in Oriente quam in Occidente pertractarunt, ad earum significationes mysticas enucleandas, cum ipsi, inquam, numquam pectoralem crucem attigerint, argumento id est, nulla tunc eam lege vel consuetudine generali usurpatam fuisse, adeo ut labente saeculo XIII. in potestate Episcopi esset crucem pectoralem deferre vel non; sic enim in suo Pontificali scribit Durandus, qui saeculo illo vivebat: *Indumenta vero sibi (Episcopo) per ordinem necessaria sunt haec videlicet: Caligae, Sandalia, Amictus, Alba, Cingulum cum subcinctorio, quod habet similitudinem manipuli et dependet a Cingulo in latere de dextro, Crux pectoralis, si quis ea velit uti, Stola, Tunicella, Dalmatica etc.* Sane recte docet laudatus Georgeus loco citato in fine a romanis quidem Pontificibus, qui pectorali cruce jam pridem uti sunt, inter Episcoporum peculiariora ornamenta fuisse adscriptam.

Vocari in dubium minime potest, quin pectoralem crucem romani Pontifices vel antiquitus praegestarent; constanter id quidem asserit Joseph Vicecomes lib. IV. de *Missae apparatu* cap. XXX. et laudatus Thomassinus num. IV., ubi usum pectoralis crucis reliquiis Sanctorum refertae ex s. Gregorii Papae vita per Joannem Diaconum descriptus est. Joannes

quippe lib. IV. cap. VIII. dum sacras enumerat vestes, quibus indutus fuerat memoratus Pontifex, dum tumulo invehetur, ait, phylacteria ipsius magna veneratione a Christifidelibus fuisse habita; phylacteriorum autem nomine designari sacram reliquiarum thecam collo appensam idem scriptor ibidem demonstrat: imo Gregorius ipsemet eandem vocem de Cruce sacris foetam pignoribus, maxime autem sanctissimo Christi crucis frustulo interpretatur, uti videre est lib. XII. Epistola VII. quam ad Theodolindam Longobardorum reginam scripsit dicens: *Excellentissimo autem filio nostro Adulouvaldo regi transmittere phylacteria curavimus, id est crucem cum ligno sanctae Crucis Domini et lectionem sancti Evangelii theca persica inclusam.*

Insequentibus saeculis pectoralem crucem specialem fuisse romani Episcopi ornatum luculenter docet Innocentius III. Pontifex Maximus lib. 1. Mysteriorum Missae cap. LIII. Singulas enim Papae vestes ad Altare explanans pro lamina illa aurea, quam solus Pontifex Summus gestabat in fronte, subjicit crucem a collo catenulis suspensam, ut quae et ipsa laminae loco esset summi Pontificis propria: *Quia signo crucis, inquit, auri lamina cessit, pro lamina, quam Pontifex ille gerebat in fronte; Pontifex ipse crucem gerit in pectore, nam mysterium, quod in quatuor libris auri lamina continebat, in quatuor partibus forma crucis explicuit juxta quod inquit Apostolus: Ut comprehendatis cum omnibus sanctis, quae sit longitudo et latitudo, sublimitas et profundum: Ideoque Romanus Pontifex crucem quamdam insertam catenulis a collo suspensam sibi statuit ante pectus, ut Sacramentum, quod ille tunc praeferebat in fronte, hic autem recondit in pectore. Nam corde cre-*

ditur ad justitiam, ore autem confessio fit ad salutem. Ita Innocentius, cujus verba pene exscripsit Durandus lib. III. Rationalis cap. IX., ubi adjungit, summum quidem Pontificem crucem statuere sibi ante pectus ad designandum, quod ait Apostolus in Epistola I. ad Corinthios cap. VI.: *Glorificate et portate Deum in corpore vestro.* Tradit deinde idem Durandus Pontificem imponendo sibi et deponendo crucem ipsam exoculari, ad denotandum, quod Christi passionem, quae per illam significatur, credit et confitetur, quodque ad eandem representandam in officio Missae se parat.

Sunt qui autumant, etiam graecos Episcopos pectoralem crucem gestasse eamque ab ipsis *Encolpion* appellari. Quod tamen non satis exploratum est; quinimo a compluribus doctis viris constantissime pernegatur. Patriarcharum orientalium Legati Constantinopolim appulsi, ut VIII. gen. interessent Synodo, testificati sunt quidem, ut primum ad Imperatorem admissi sunt, illum crucem, quae ex pectore ejus pendebat, ipsorum collo imposuisse, qua eos obtestaretur, non alias prosequi, non alias promovere Ecclesiae utilitates; *imposuit super colla nostra Encolpion suum et dixit: Ecce judicium Ecclesiae exigit Deus a cervicibus vestris in die judicii.* Extant haec verba in Actione V. memoratae Synodi VIII., ubi animadvertere ajunt Anastasium Bibliothecarium, Graecos sinu semper crucem circumferre eique insertum semper aliquid esse verae et vivificae crucis vel sacrarum alioqui reliquiarum idque a Graecis *Encolpion* appellari. *Encolpion, inquit, est, quod in sinu portatur, colpos enim graece, sinus latine dicitur. Moris enim Graecorum est, crucem cum pretioso ligno vel cum reliquiis Sanctorum ante pectus portare suspensam ad collum.* Sed non inde satis valide inferitur

Encolpion fuisse Insigne Episcoporum; nam primo, qui illud imposuit, fuit imperator, secundo Helias Vicarius Sedis Hierosolymitanae, qui narrans adventum suum in regiam Civitatem et qualiter ab Imperatore ipse cum sociis receptus fuerat, ea verba dixit, *imposuit super colla nostra Encolpion etc.* Non erat Episcopus sed Presbyter. Tertio ut Gretserus lib. 2. de cruce cap. XXXIV. animadvertit et post eum Saussaius *Panopliae episcopalis* lib. IV. pag. 299. Non inficiatur *Encolpii* vocem neque in graeco textu memoratae actionis V. neque in latina versionis haberi, sed *Ἐνκοπή*, Humveralia seu Superhumeralia. Idipsum confirmat Georgius lib. I. de Liturgia romani Pontificis cap. XIX. Quarto demum frustra ea verba ad crucem pectoralem Episcoporum referuntur, cum, ut late probant, qui de cruce scripserunt, crucem secum ferre commune esset omnibus Christianis et praesertim hodie ditioribus foeminis quae in signum potius vanitatis, quam christianae religionis crucem lapidibus pretiosis in textam collo appensam deferunt. Ceterum quod spectat crucem, quam pectoralem vocant, quam nimirum Episcopi latini gestare solent, benedici aliquibus abhinc saeculis consuevit extatque hodie titulus in II. parte nostri hujus romani Pontificalis, qui inscribitur: *de Benedictione crucis pectoralis.* Vide quae in ejusdem Tituli commentario a nobis dicuntur. Idem Catalanus ad part. 2. Pontificalis tit. 14., quod est *de benedictione crucis pectoralis*, sic adnotat: „De cruce pectorali Episcoporum actum a nobis fuse jam fuit tom. 1. hujus Operis in Prolegomenis cap. 13., ubi non modo de ejus origine et usu apud Latinos verum etiam apud Graecos nonnulla notata sunt. Quantum vero ad ejusdem crucis benedictionem at-

tinet, nihil in priscis MSS. pontificalibus libris, nihil prorsus apud scriptores antiquos invenio. Sed neque extat is praesens titulus in editis ante Clementem VIII. Pontificalibus, in quibus post titulum *de benedictione novae crucis* statim sequitur titulus ille, qui inscribitur *de benedictione Imaginis B. M. V.* Porro, uti alibi notatum est, ex Durandi Pontificali liquido constat sua ipsius aetate saeculo nimirum XIII. crucem pectoralem gestatam quidem ab Episcopis fuisse, sed nondum inter ornamenta Episcoporum translata, in potestate tamen Episcopi eam adhibere vel non adhibere. Constat nihilominus saeculo XIV. non modo inter Episcoporum peculiaria ornamenta crucem ipsam fuisse adscriptam verum etiam, ubi ipsam Episcopi accipiebant Missam celebraturi, hanc ex romano Missali Fratrum Minorum, quod extat in Vaticana Bibliotheca, pronunciabant formulam: *Tuam crucem adoramus Domine tuamque gloriosam recolimus passionem et Tu miserere nobis, qui passus es clementer pro nobis. Amen.*

Tam etsi antiquus non sit praesens titulus *de benedictione crucis pectoralis*, quam nempe Episcopi ad collum appensam gestant, videaturque a Clemente VIII. adjunctus, cum in editis ante ipsum Pontificem Libris pontificalibus haudquaquam inventiatur: est tamen non ita recens alius titulus, qui non modo in Pontificalibus editis sed et in MSS. pontificali Codice Guillelmi Durandi, qui floruit saeculo XIII., et in aliis habetur inscriptus de benedictione et impositione crucis proficiscentibus in subsidium et defensionem fidei christianae seu recuperationem Terrae sanctae. Estque is titulus XXI. juxta ordinem titulorum partis II. rom. hodierni Pontificalis. Porro cautum est ex hac nostra rubrica, ut Pontifex ad benedicendam crucem pectoralem

uti possit ea forma, quae in ipso titulo XXI. est assignata.

Quoniam itaque patet ex his, quae allata sunt, usque a saeculo XIII. vel XIV. morem invaluisse gestandi ab Episcopis pectoralem crucem, si vellet, qui tamen mos communis evasit et per modum regulae, quandoquidem in romano Pontificali insertus fuit titulus *de benedictione crucis pectoralis*, quae aliis pontificalibus indumentis adnumeratur, plane consequitur ita Episcopis pectoralem crucem conventre, ut usurpari nequeat ab aliis inferioris ordinis nisi per privilegium. Hoc autem non nisi raro rationabilibus de causis caute conceditur. Nil mirum igitur, si eam postulanti Imolensis Cathedralis Capitulo s. Congregatio novum hoc Insigne concedere repugnavit. Quum enim tot aliis privilegiis cumulatum esset ejusdemque Canonici ac Dignitates Pontificalium usu decorati sint, haud congruere visum est aliud addere pectoralis crucis, quo magis accederent ad extrinsecas pontificales honorificentias et tantum detraberetur extrinseci honoris episcopali dignitati, quantum additum esset Dignitatibus et Canonice ejusdem Capitulum componentibus.

Faventina.

(Dies pontificales.)

Porrectio SSmo Domino Nostro Leoni XII. Pont. Max. sequentis supplicis libelli.

Il Sacerdote Luigi Cassani Arciprete di Bagnacavallo Dioecesi di Faenza Oratore umilissimo della Santita Vestra ossequiosamente espone, qualmente nella Bolla di creazione della Collegiata di Bagnacavallo, oltre gli altri privilegi concessi all' Arciprete pro tempore dalla sa. me. di Benedetto XIV. nella sua Bolla: *Illius incomprehen-*

bili bonitate, gli fu accordato ancora di poter fare Pontificale nelli seguenti giorni, come dalla Bolla: Ut ipse, id est Vicarius, poichè così chiama la Bolla l' Arciprete di Bagnacavallo costituendolo Vicario perpetuo del Vescovo di Faenza: In Nativitatis et Circumcisionis D. N. J. C. et Epiphantiae necnon Paschatis, Resurrectionis Dominicae et Pentecostes, Corporis Christi et Assumptionis B. M. V. et Dedicatationis s. Michaelis Archangeli, festis diebus tantum a primis Vesperis usque ad occasum solis festorum dierum hujusmodi... *e postea*, quibuscumque ipse inibi, cioè nella Chiesa Arcipretale di s. Michele, diebus festis huic tantum in Pontificalibus celebrabit, Benedictionem solemnem post Missam et Vesperarum ac Matutinorum et aliorum divinorum officiorum celebrationem supra populum inibi tunc existentem elargiri. Quindi é, che l' Oratore supplica umilmente Vestra Santità, affinché si degni ordinare che venga dichiarato a chi spetta, se l' Oratore possa fere il Pontificale nella mattina del Sabato Santo nella Messa solenne. Spera l' Oratore di essere esaudito, mentre evvi la sagra Congregazione del Concilio, che nel 1785 alli 9. di Luglio defini, che *Paschatis Solemnitas exorditur a Missa Sabbathi sancti.*

Relatae autem hujusmodi preces in Audientia diei 27. Martii 1827 eidem SSmo Dom. Nostro per Secretarium S. R. C., Sanctitas Sua rescribendum jussit: *Recurrat ad sacram Rituum Congregationem.*

Proposita igitur instantia per Em. et Rmum Dominum Cardinalem Pedecini Relatorem, re mature discussa, responsum fuit: „Servetur stricte privilegium Benedicti XIV., ideoque excluso Pontificale Sabbathi sancti.“

Die 16. Sept. 1827. n. 4641.

NOTA GARDELL. AD HOC DECRETUM.

Facile quisque videt planeque intelligit pontificales Missas relate ad illos, qui non ex jure verum ex privilegio in quibusdam dumtaxat designatis diebus queunt Pontificalia peragere, quin iisdem liceat alios dies praeter expressos in apostolicis Constitutionibus, ut illa est Alexandri VII. *) pro Abbatibus et Praelatis Episcopis inferioribus vel peculiaribus privilegiis concessis quandoque Capitulis, Dignitatibus, Rectoribus etc., addere. Quamobrem Archipresbyter Collegiatae et parochialis Ecclesiae s. Michaelis Balneacavalli Faventinae Dioecesis, cui facta fuit potestas a sa. me. Benedicto XIV. Pontificalia peragere in designatis solemnioribus anni diebus a primis Vesperis ad occasum solis diei sequentis, perperam praesumit privilegium extendere eoque uti etiam in Sabbato sancto, quia pontificalem Missam licite potest celebrare sequenti die solemniter Paschatis Resurrectionis. Equidem in facultate ei est quoad alias festivitates canere pontificaliter primas Vesperas, quia revera a Vesperis initium habet sequentis diei solemnitas, sed Dominica, in qua recolitur Resurrectio D. N. J. C., habet quidem primas Vesperas, si Vesperae dici possunt, quae singulari ritu intra Missam persolvuntur loco versus *Communio* et *Orationis Postcommunio*; imo, ut notat Tetanus Diar. ecclesiastic. civil. cap. 8. de Sabbato sancto n. 358. *Eaedem Vesperae verius appellari possunt gratiarum actio, quam Officium Vesperarum, teste Ruperto de divin. Offic. lib. II. cap. XVIII. Confer Benedictum XIV. de Missae Sacrificio sect. I. cap. XXIII. §. 1.: sed et Vesperae vocabantur gratiarum actio. Vide Meratum ad Gavantum tom. II. sect. IV. cap. V. num. 1.*

*) Vd. supra pag. 621.

Hinc hujusmodi Vesperae separati non persolvuntur in choro, sed celebrantur in Missa, quae, ut aliae diei functiones (per anticipationem) peragitur; ideo dumtaxat ad privatim eas recitandas tenentur, qui Missae non adstiterunt, intra quam fuerant absolutae: quapropter locus non est eas pontificaliter persolvendi, nisi intra Missam, prout fieri debet ab Episcopis, qui generalem Ordinationem promovendorum cum ad Minores tum ad sacros Ordines peragunt vel etiam possunt, si velint, etiamsi non adsint ad Ordines promovendi, quia Episcopis numquam interdictum est agere Pontificalia. Quod autem jure proprio et ex dispositione caeremonialis libri possunt Episcopi, haud aliis permissum est, qui ex privilegio gaudent limitato usu Pontificalium, et stricte tenentur ad id, quod in privilegio expressum est. Idcirco Archipresbyter Collegiatae Balneacavalli, ut Vesperas Paschatis pontificaliter celebraret in Sabbato sancto, deberet Missam, a qua Vesperae separari nequeunt, persolvere. Atqui pontificalem Missam non ei est in Sabbato sancto celebrare permissum, ideo etiam nec Vesperas, quia privilegium Missam solummodo designat pro solemniter die Paschatis, non autem pro Sabbato sancto.

Ejus autem intentioni obest potius quam prosit resolutio sacrae Congregationis Concilii diei 9. Julii 1785, qua declaratum fuisse asseritur, quod paschalis solemnitas exorditur a Missa Sabbathi sancti. Esto quidem ita sit; sed quoniam inter designatas in privilegio Missas illa Sabbathi sancti non occurrit, sed ea tantum exprimitur solemnitas Paschatis, quid ultra quaerendum est, ut Archipresbyter Orator vanam suam petitionem agnoscat? Casus vero sacrae Congregationi Concilii propositus, quo se